

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

<p>Szerkesztőség: hova a lap szellemi részét illető minden küldemény intézendő N.-Péterfia utca 348 szám.</p>	<p>Megjelen hetenkint egyszer szombaton egy iven. Előfizetési ár egész évre 5 frt, félévre 2 frt 50 kr. Hirdetések díja: 100 szóig 1 frt, 200 szóig 2 frt, a másodszori hirdetésnél 100 szóig 80 kr, harmadiknál 70 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.</p>	<p>Kiadó hivatal: hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó minden közlenény és küldemény intézendő, Fűvészkeret-utca 1080. sz.</p>
--	---	---

Mit cselekedjünk atyámfiai férfiak?!

Gondolatomnak szárnyain szeretek olykor-olykor viszszafelelni a mult idők emlékeihez; jól esik egy-egy romba dőlt oszlopnál megállapodnom, mely fölött komoly elmélkedésekbe merültem, gondolataimban ismét visszazálok e korhoz, melynek fia vagyok s a multat a jelennel összehasonlítva, tanuságokat meritek, sokszor vigasztalásomra, nem ritkán mélységes bánatomra is. Szeretek gondolkozni, tanulni multból és jelenből a jövő számára.

Hitemnek szárnyain is átrepülök gyakran, hosszú századok felett suhanva el, a régi szent korba, hol hatalmasan magasló kősziklák mellé támaszkodva, erőt, bátorságot meritek magamnak a továbbküzdesre; hol messze csengő vezényszavak csatára küldenek engem is; hol tisztának érzem a levegőt, mert körülöttem minden szabadságot lehel; hol a hit hőszeinek dicsőségét szemlélve, fényesebbnek látom a napot, tündébbnek a holdsugárt.

A pünköszt előtti napokat kiválóan alkalmasnak vélem az elgondolkozásra; ha ezen napok, mikor a Mester elhagyta már tanítványait s a vigasztaló Szentlélek nem érkezett még el, árván hagyták a még meg sem született keresztyén egyházat, ha ekkor szövetkezett legméltóbban a kétség a reménnyel, a bizonytalanság a várakozással, az édes sejtelem a szent hittel: hadd legyen szabad nekem is a mellé, a mit tudok, oda vegyitem azt is, a mit hiszek, értelmi tapasztalataim mellé hadd állítsam oda hitbeli képeimet is s a hit, a remény és a szeretet szent triászának koszorujába egybefoglalva gondolataimat, hadd vegyek tanuságot ez alkalommal is a multból a jelenre. Ne tartson senki képzelgőnek, ábrándozónak; lehetek idealista, de úgy, a mint én a keresztyén idealismust értem.

Magasztos órák lehettek azok, mikor a tanítványok egy akarrattal együtt levén, az erőnek Szentlelkét várták alászállani! Leirhatatlan lehetett azon érzés, mely az ihletés mysteriosus pillanatában sziveiket, lelkeiket megdobbanthatta! Mily erővel zendülhetett meg az evangéliom drága szózata Péter apostol ajkain; a szivnek, a kebelnek, a léleknek, az észnek, az érzelemnek és az érte-

lemnek, vagyis az egész embernek volt ő egyszerre predikátora! Győzelmet vívott ki egy beszédével a kétely fölött; lángra gyujtva a szent lelkesedés tüzt, elnémitotta ellenfeleit s kik ésből vett érvekkel nem tudtak ellene harcolni, azok a guny kigyó szavaiból fontak az atyafiak ellenében ostort: „édes bortól részegedtek meg ezek!” Sok nyelven együtt magasztalták a testvérek hitőknek szent Fejedelmét s tanítóikra, vezéreikre tekintve, a munkára vágyó, a lángoló lelkesedés ihletett szavaival kérdezik: „mit cselekedjünk, atyámfiai férfiak?!”

„Mit cselekedjünk, atyámfiai férfiak?!” Nagy, fonséges jelentősége van ama szavaknak, ha tekintjük, hogy az épen megszületett keresztyén egyház első tagjainak ajkairól röppentek azok el! A hit azonnal cselekvésre vágyik s ama szavakban a munka, a keresztyéni tevékenység gyönyörű eszméje van nagy feladatként előtérbe állítva. Amaz első keresztyének, kikben a krisztusi hitnek kétségkivül még csak csirája fogamzhatott meg, megvilágosodásuk első pillanatában látták már, hogy „ora et labora et Deus aderet sine mora.” Alighogy megismerték Krisztust, már átértették, hogy az ő országa nem a pusztaság télen hit, hanem a hitet megszentelő cselekedetek, keresztyén irányu tevékenység által valósítható meg.

Vezényszó én előttem az a kérdés; diadal oszlop az, melynek árnyékában nem pihenni vágyom, de serényen munkálkodni óhajtozom az én atyámfiaival. A kérdés ma is ott áll előttünk; hozzánk is van az intézve, az Ur szőlőjében dolgozó napszámosokhoz.

Kik a társadalmi bűnök mocsarába alásülyedve, önön állapotok tudatára jutnak s lerázni óhajtják magukról a rájuk ragadt szennyet; kik szakítva a hit nemes eszméivel, a lélek halhatatlanságával, Istennek létével, a mennyre hivatott voltunk gondolatával, belátják azután a felfogás nyomoruságos voltát; kik nem elégedve meg az apáikról rájuk szállott hittel, tisztább, eszményibb hit után óhajtoznak: mind, mind azt kérdezik tőlünk: „mit cselekedjünk, atyámfiai férfiak?!”

De magunk sem állunk mindannyian szilárd alapon.

Ha felzudul fejünk fölött a szélvihar, sok hittársunkat elsöpörhet, kik nem vertek magoknak elég mély gyökeret az erős fundamentomban. Ha, a mi elkerülhetetlen, más és más gyógyszereket hozunk javaslatba égető sebeink gyógyítására, az orvosok támadnak egymás ellen s a gyógykezelők lesznek betegek. Ők is csak azt kérdezik aztán a hitben erősebbektől, gyógyulást keresve maguknak, de gyógyítani akarva másokat is: „mit cselekedjünk, atyámfiai férfiak?!“

Ne menjünk messze a találgatással, tekintsünk vissza az első pünkösztre, keressük a feleletet magában a kérdésben. Ott van az abban: cselekedjünk atyámfiai férfiak! Cselekedjünk, munkálkodjunk, tevékenykedjünk, mint atyafiak, mint férfiak!

Az első tanítványok atyafiai egy akarattal várták a Szentlelket s megnyervén azt, férfiúi bátorsággal szállottak szembe a hitetlen világgal. Óh az az atyafiai egyetértő egy akarat nagyobb hatalom Isten országában, mint e földi világnak összes nagyhatalmai! A Krisztus mellett a világgal perbe szálló férfiúi bátorság hegyeket döntött már romba, tengereket szelt át s diadalmenetben vezeti a keresztyénség nagy ügyét előre. A férfiúi bátorság mibe sem veszi a gunyszót, mely édes bort rebesget, ködöt lát a világosságban, mely a tevékenykedő vallásosságot kegyeskedő pietismusnak jellemzi. Ha szeretetben egy akarat lakozik mi bennünk, nem nevezik a kisebb egyházak-beli, kevésbé javadalmazott lelkészek a szerencsésebb viszonyok között élőket „nagy papoknak“ s az idősebbek nem hívják az ifjabbakat, ha ezek is föl mernek egy-egy kérdésben szólalni, „fiatal óriásoknak.“ Vajha minél többen volnának közöttünk valódi, lelki, szellemi, erkölcsi erőben nagy papok, — mert csak ezekre illenek a „nagy“ jelző; s vajha minél több igazi óriás támadna az ifju generációban, kik csaknem emberfölötti erővel tudnának harcolni titáni nagy harcot a földre vonó, az anyagi hatalmasságok ellen! Ezek volnának az igazi fiatal óriások, mig amazok talán csak hiven sáfárkodó, becsületes ifju atyafiak.

Az atyafiai szeretet, a férfiúi bátorság cselekvést, tevékenykedést föltételez s úgy látjuk, hogy a mai kor a munka korszaka. Nem ismer ma határt, leront minden gátat maga előtt a keresztyénség, az evangéliomot hallja minden az ő tulajdon maga nyelvén szólani. Kivittuk magunknak, hogy meghallanak minket a föld tulsó határain s onnan is átseng hozzánk a tettere hívó harci kiáltás. Az első atyafiak ama kérdése ma is, óriási visszhangot keltve, mint eget, földet rázó mennydörgés hangozik s minél többen keresztyéni munkájokkal adják arra a választ, annál közelebb az idő, mikor a kérdezők, a tanítványok száma elfogy s a Mester mellett mi is mindnyáján tanítómesterek leszünk a Krisztusra.

Munkálkodjunk, mig nappal vagyon, hogy az utánunk jövők felett még fényesebben ragyogjon az evangéliom áldott napvilága.

Pünköszt jó kívánataink mellett vegyék tisztelt olvasóink jó szívvel e néhány igénytelen pünköszt gondolatot.

Csiky Lajos.

Jégverés utáni ének.*)

XVI-ik századi dallamra.

Bánatos érzés, siralom
Bántja ma lelkünk, s ide von
Templomdba Uram! a hol
Tégedet áldva örök béke honol.

Hova is mennénk mi Atyánk,
Most, hogy e bánat jöve ránk? . . .
Te áldod meg, Te sujtod
Népedet, és a vigaszt is Te adod.

Eltűne — óh jaj! — örömünk,
Köny, panasz a mi kenyerünk;
Nagy haragod jött ellenünk
Óh örök Isten! . . . Hajh hova kell lennünk!

Porba lesujtva a mező,
Völgy, halom egy nagy temető,
Csüggedve áll sok éhező,
Elhagya minket Atyánk! minden erő.

Óh jövel édes Istenünk,
Lásd meg elárult kebelünk,
Te nélküled el kell vesznünk,
Eltemet a bú s köny apasztja szemünk.

Óh jövel! . . . és ha elvetted
Szánkból a földi kenyeret,
Mennyei jót adj eleget,
Lelkünket Uram, éhezni ne engedd!

F. Varga Lajos.

Válasz Kiss János urnak „A kátésok“ czimű cikkjére.

A pápai ref. főiskola egyik tanára Kiss János hittanár ur e lapok folyó évi 19-ik számának 167-ik oldalán „A kátésok“ czimű elme-futtatást bocsátott nyilvánosság elé, s keserűen panaszkodik azon veszély felett, mely szerinte származik abból, hogy egyházunk a helvét hitvallástól eltávolított, — kárhóztatja, elítéli a felekezeti elenyésztető szeretetet, melyet predikálunk, akkor midőn a római katolika egyház fentartja ellenünkbe az átkot, (ez is keresztyén morál?) — jajgat, hogy elrongyolott zászlónak tartatik a helvét hitvallás (ha ugyan annak tartatik?) stb. Azonban mindezek csak azért irattak meg, hogy az ő bogara, mely fejében ismét megmozdult, napvilágot lásson s elő

*) Nt. Kálmán Farkas urnak szives üdvözlöt.

rántsa azt a pápai református papot, kinek meg van az a bűne, hogy Kiss János urnak egy kátéját, egyik kerületi gyűlésen, úgy eltalálta temetni, hogy azt a világ nagy halalma, a sajtó sem vala képes halottaiból feltámasztani, noha az említett káté nyomda festékekkel is megjelent. Ez az a bűn, a miért Nt. Kiss János református hittanár ur, a pápai református lelkészt urbi et orbi a következő szavakkal bevádolta: „a pápai református lelkész ur, nagypénteki egyházi beszédében, azzal traktálta református hallgatóit, hogy Jézust közönséges kommunistává alacsonyította, adván szájába kommunista tanokat, melyekért azután mint igazságokért, mivel egyet is közülök vissza nem huzott, vértanui halált szenvedett.“

Itt van a vád tisztelt olvasó; ez sem több sem kevesebb, minthogy egy lelkész kommunismust hirdet, Jézust kommunistává alacsonyítja, adván szájába kommunista tanokat.

Hogy mennyiben van igaza a denunziáló hittanár urnak s mennyiben igaz a vád, azt csak úgy lehet megállapítani és elbírálni, ha az inkriminált nagypénteki predikáció kéznél van és olvashatjuk. Remélem ott is van ez, széles e magyar hazában, több református lelkész testvérnek a könyvtárában; nevezetesen olvasható ez a beszéd a magyar reformált egyházi irodalom terén oly magasan álló Medgyes Lajos összes beszédeinek 4-ik kötetében a 69-ik laptól a 74-ikig; megjelent Kolozsvártt, 1855. Ez az az egyházi beszéd, ez volt elmondva, más egyéb semmi, sőt néhány szóval kevesebb. Ott vannak azok a Jézus szájába adott kommunista tanok, melyek Kiss János hittanár urat nagypénteket emlékeztetéssé tevő szerepre kényszerítették.

Bátorkodom ennél fogva tisztelettel felhívni mindazokat, kik a magyar ev. reformált egyház irodalmával foglalkoznak, de különösen a nt. Kiss János hittanár ur által a zsinati törvények 53. és 131. §-ainak idézésével figyelmeztetve lett egyházkerületi közgyűléseket, a nagytiszteletű esperes és főtisztelendő püspök urakat, kegyeskedjenek a fentebb megjelelt egyházi beszédben Jézus ajakára adott szavakat megbírálni, s ha azok oly veszélyesek és károztatosak, mint nt. Kiss János hittanár ur állítja: minket református lelkészeket ezeknek emlegetésétől, sőt annak az egyházi beszédnek talán használatától is eltiltani méltóztassanak.

De egyuttal célirányos lenne, a nt. hittanár ur szerint magyarozott zsinati törvények szellemében, egész egyházi irodalmunk predikáció termékeit átvizsgálni, s a tiltott gyümölcsök mellé, nehogy valaki keresztfára feszíttessék, tilalomfát állítani.

Kiss Gábor.*)

A b.-somogyi ev. ref. egyházmegye közgyűléséből.

A b.-somogyi ev. ref. egyházmegye ápr. 27—30. napjain, Kadarkuton tartotta ez évi tavaszi közgyűlését. A

*) E czikk többi részét, — melyben erős kifogások emeltetnek Kiss János tanári működése ellen — mellőztük. Oly férfiakhoz, kik egyházéletünk mezején annyi érdemeket szereztek, nem méltó azon hang és modor, melytől már a szeretet távol van. Teljesen a személyeskedés terére lépni ily férfiaknak nem lehet!! Szerkesztő.

népiskolai tanügy s a csurgói főgymn. ügyein kívül nevezetesebb tárgyai voltak:

a) Az egyház-társadalmi életünkről szóló esperesi jelentésnek, — azon szomorú tapasztalatból, hogy az e tekintetben már régebben 3 részre osztott egyházmegyénkben, „egyik lelkeszi kör csak névben él, a másik így sem, a harmadik pedig meghasonlott“, — beterveztett indítványa, miszerint miként a törvényhozás kötelezi az iparosokat és ügyvédeket saját érdekeik fejlesztése és ápolása céljából kamarákat alapítani: úgy egyházmegyénk is sorakoztassa lelkészeit 3—6—9 körbe, hogy egyházmegyei politikával foglalkozás helyett, a lelkészek a társadalmi viszonyból, s a hívek s gyülekezeteink iránti kötelemeinkből folyó teendőink megérlelésére működjenek közre. — A közgyűlés, — nemcsak azért, mert az ily sorakoztatás nem prot. elvszerű s gyümölcstelen is, mint nálunk a mult mutatja; hanem azért is, mert odaadó, lelkes munkálkodást csak ott remél, hol a tagok kiválóbban kedvelt mezőket mivelnek, oly erők közreműködésével, kik kifejteteb szakismereteknél fogva ott munkálkodni hivatottabbak is s egyéniségüknél fogva hajlandóbbak is és azért is, mert egy idő óta — sajnos — mindig ziláltabb, egyh. társadalmi életünk, melyben vizsát kell vonnunk 2—3 ellen és 3—2 ellen e számok csoportosítását, sőt elegyítését is lehetővé immár alig teszi, — azon indítvánnyal szemben azt mondta ki, miszerint a lelkeszi testületünkhöz tartozók „szakismeretek, ön és közmivelődés s netáni irodalmi hason irányu s felfogásu erők“ csoportosulásával alakuljanak az egyházmegye területén.

b) A domestica agyon bizottságozott, még mindig el nem látott ügye. A mindenben előljárni büszke egyházmegyénk érezve a szégyent, hogy ez életkérdés megoldásában a legutólsónak maradt, — miután a rectific. bizottságok munkáját, mely az egyházmegye felében önkéntesen 1140 frt 19 kr erejéig történt, néhol túl magas, lélek után szintén 34 krig emelkedett beiratkozáshoz, az önként be nem iratkozott 42 anya, leány- és társegyházakra, lélekszám után 3—9 kros felvétellel, 1122 frt 60 krnyi összeget vetett ki, — helyben hagyta az egyszer — mindenkorra, tehát tökéken lefizetett 21 frt 40 krt elfogadta s így a tőke 1 frt 71 kr kamatjához b.-somogy évi járulékát a domesticához 2262 frt 79 krban megállapította: utasította esperesét, hogy ezen összeget a mult évekre is az egyháztagoktól, a küldöttségek napi és különösen fuvardíját a köteleességüket nem teljesített presbyteriumok tagjain f. év aratás — szept. hó vége közötti időszakban behajtassa.

c) Egyházmegyei életünkben megszokott interpellációk. Boldogabb egyházmegyékben tán nem is ismerik. Törvényvédelmezésben ébernek mondott, egyházmegyénkben ringott bölcsője, mikor még nem hangzott a zsinati törvény szava: „esperes a közhatósággal szemben felelős.“

d) Uj házszabályok alakítása. Nem tudom, nem utolsó vagyunk-e e tekintetben is az egyházmegyék között? — Kiváló érdekű pontja, hogy az egyházmegyei közgyűlés tagjai „közigazgatási, tan-, jog-, pénzügyi“ bizottságokba osztják be hajlamaik és szakismeretük szerint magukat, vagy sorsoltatnak be, nem jelentkezés esetén a 4 bizottság egyikébe; melyek is az esperesi jelentés letárgyalása után tartott üléseikben feldolgozzák a hozzájuk kiosztott ügyeket, megállapodásaikat jegyzőkönyvi alakban, ha-

tározati javaslattal, a kebelökből választott előadó terjeszti a közgyűlés elé, melynek tagjai ezen, esetleg a tárgyalás folyamán beadott ellenjavaslat szövege felett adják szavazataikat s az elfogadott határozati javaslat szövege szerint vezetnek a közgyűlés jegyzőkönyvei. — Célja kettős: a jegyzőkönyvek szövege megtámadhatatlanságának és a gyűlésesek ideje megrövidítésének elérhetése.

e) A konventi képviselők választására vonatkozó indítvány. A dunántúli egyházkerület konventi képviselőit, a multban, kerületi gyűlés alkalmával közgyűlésileg választván, superintendentiára terjesztés céljából elfogadtatott azon indítvány, miszerint zsinati törv. 53. § f) értelmében, miként az ott megnevezett kerületi elnökség, törvényszéki tagok és jegyzők: úgy a velök összefoglalt konventi képviselők is a presbyteriumok szavazata által választassanak jövőre.

f) A zsinati törvények értelmében újonnan szervezett egyházmegyei törvényszék 3, csak a közel multban elválasztottegyházi tagjának esküvel beállítása. Mely csak azután történt meg, miután nt. Körmeny Sándor esperes ur, a lelkészi állomások megerősítése körül, a Prot. egyh. s isk. lapban, közelebb folytatott vitájában használt, — vitázó fele által az egyházmegye nevében ott is visszautasított, — az egyházmegyei közgyűlést változó, részben a törvényt combinative és intentioiban nem ismerő elemekből álló „tömeg”-nek jelölő kifejezését nem illőnek, hevében mondottnak elismervén, visszavonta.

g) A lelkészválasztásokról szóló jelentés. Hol a kijelölés körüli visszaélések czimén, törvényesen lefolyt választást megsemmisített consistorium és a lelkészválasztások megerősítését egyházmegyei közgyűlés jogkörébe tartozónak állítók, s így a consistoriumot jogfoglalónak tartók, állottak egymással szemben. A consist. eljárását védők álláspontja az volt, hogy a választásnak lényeges alkatrésze levén a kijelölés, ha a körül szabálytalanság fordul elő, annak elbírálására csak úgy, mint a választások körüli visszaélések elbírálására a törvényszékek illetékesek; emezek támaszkodtak a zsinati törvény 8. §-ára, mely az egyházhatóságoknak addig is gyakorlatban létezett hatáskörét érintetlenül hagyja; továbbá ugyanazon törvény 43. §. b)-ra, mely a lelkészválasztási ügyeket egyházmegyei közgyűlés tárgyaül jelöli ki; s arra, miszerint a jelölő bizottságnak, mintegy esküdtszéknek, zsinati törvényeinkben legkevésbé kijelölt felelősségi foruma az az egyházmegyei törvényszék, melynek tagjai alkotják egyszersmind a jelölő bizottságot is, s a consistoriumot csak a választások körüli visszaélések elbírálására tartották illetékesnek, a választás megsemmisítésére már nem. — Győztesek $\frac{2}{3}$ -ad szavazattal az utóbbi nézet osztói lettek, s így a közgyűlés jogát kezéhez visszavette; sőt élt is vele, amennyiben a consistorium által megsemmisített alsok-sarkadi lelkészválasztást, — több tekintetnél fogva — megerősítette. A közgyűlési kisebbség a közgyűlés végzését, érdekelt egyház a consistorium ítéletét megfélebbezte, esperes pedig a concessa kiadását — közgyűlés határozata ellenére — megtagadta.

h) Egy segédlelkészi kérelem. Nevezetesebb tárgynak tartom nem azért, mert itt is bátorkodnak kérelmezni a segédlelkészek és mert ama kérelem megadaték a

mostani kérelmezőnek, mi még egy évvel előbb — pedig ugyanazon indoku volt — nem adaték meg egy másik kérelmezőnek, hanem azért, mivel megadásával egy nevezetes lépést tett egyházmegyénk a — káplánok biztosítása terén. Ezen célból u. i. egyházkerületünkben még most is sorrend van a segédlelkészek között, s egy statutumunk értelmében második vizsgára csak annyi segédlelkész bocsáttatik, a hány lelkészi állomás van üresedésben. — Hogy időközi üresedés esetén a segédlelkészek ne essek el azon joguktól, hogy a megürült egyházra képesítéssel bíró első s. lelkész pályázhassék s elválasztathassék, pártólólág terjeszti fel egyházmegyénk sorrendben második s. lelkésze kérelmét a második vizsga letehetésére, jóllehet számára nyitott egyház nincsen, sőt — ha jól emlékezem — még azt is indítványozza, hogy — mint másutt gyakorlatban van — az első vizsga után egy évi időközzel minden s. lelkésznek jog adassék a második letehetésére. — Ha chinai falunkat a zsinati törvény lerontotta, s superintendenciánk egyházai nyitva vannak más kerület pályázói előtt is: nem volna méltányos részünkről elzárni s. lelkészeink előtt az utat, mely más kerületbe vezet. Annival inkább, mivel — Istennek hála — inkább elhelyezésük ad gondot, mintsem számuk kellőnél kevesbedésétől kellene félnünk.

Volt gyűlésünknek még sok tárgya, mi említést érdemelne, de jegyzőkönyvet adni nem szándékom, s egy egyházmegye egy közgyűléséről ennyit is elolvasni — elég.

Peti Lőrincz.

K ü l f ö l d .

Londonban az intéző körök, kiterjedtebb és fokozottabb egyházi működés szükséges voltát kezdik hirdetni. Az angolokról azonban mindenki tudja, hogy ha bár éghajlatuk ködös is, de az elmélet szürke ködében nem szeretnek sokáig vesztegelni; ők a gyakorlat a tett emberei. Tettek maguknak egy kis számvetést, s midőn ezelőtt 34 évvel kisütöttek, hogy a népnek alig egyharmada jár templomba, azonnal a fölismert s végzetessé válható bajnak orvoslásához fogtak. A jelszó ez lett: több templom, több munkaerő! A főváros lakosainak a száma 1851 óta 2.362,236-ról 4.019,361-re emelkedett, tehát 70%-al növekedett, s ez óriási embertömegnek csak mintegy 34 és $\frac{1}{2}$ %-a élvezi az egyházi gondozás jótékonyosságát. Kiszámították azt is, hogy ha Londonnak minden lakója részt akarna venni a vasárnapi istenitisztelet valamelyikén, csaknem egy millió maradna kizárva s rekedne künt a templomokból. Igaz ugyan, hogy a templomi ülőhelyek fele itt is ott is rendesen üres, de népszerű s kedvelt szónokok templomai s kápolnái, minden vasárnapon tömve vannak hallgatókkal. A City-ben csak ugy konganak az ürességtől a templomok. Az ifju s erőteljes szabadegyház hatályosan működik; az üdv hadserege hivei — vagy újabb nevük szerint a „salutisták” rohamosan szaporodnak; utánnok következnek mindjárt tevékenység s buzgalom dolgában a baptisták és wesleyanusok.

Még 1851-ben alakult az egyházi segélyegylet, a mikor a London városi misszió egy csomó apró társulattal együtt már fennállott s áldásosan működött, különösen kiterjesztvén gondját a szegényebb néposztályra. Eltekintve a vasárnapi iskola tanítóitól, a világiak közül is számosan

vettek részt az Ur szőlőjének munkájában. Ma már nem lehet panaszkodni a munkaerők hiánya miatt. A város keleti részén, államegyházi s hatalmasan, áldással működő, egyletekké tömörült, lelkészek és világiakból álló testületek fognak kezét egymással, s nincs kétség benne, hogy üde új életfolyam pezsdül meg nyomaikon az egyház testében. Az államegyház is mindjobban érzi s belátja a nép nagy tömegével szemben, felelősségét. A városnak nem csak keleti részén — a szegények Londonában, hanem a vagyonosoktól lakott nyugoti részben is, missziói egyesület működik a múlt év vége s e f. 1885. év eleje óta, melynek tagjait bámulatos buzgalom lelkesíti s vezeti munkájokban.

Az államegyház buzgó példaadása után, a methodisták is hévvel látnak hozzá, hogy az egyházilag elhanyagolt s nyomtasztó szegénységgel küzdő néposztálynak is része legyen az evangéliom vigasza — s áldásaiban. E célból először is Londonnak legelhagyatottabb részeit szemelték ki mukaterül. Egyes városrészeket, apró missziói területekre osztottak föl, a mely területeken missziói imaházakat, templomokat készülnek építeni vagy bérelni, s e célra ma már — a lelkészek — s világiakból álló egyesület buzgótsága 8077 font sterlinget gyűjtött. A költségelírányzat szerint még vagy 16,000 fontra volna szükség. Ez is csak kikerül ott valahogy!

A City Road Chapel-ben tartott meetingen, az elnöklő Dr. Greeves megjegyzé, hogy a methodisták előtt nem lehet elég a városi belmisszió, — az ifjusági egyesület s a salutisták működésének könnyítése, az egyszerű segédkezés, hanem önálló munka körben kell kifejteni erejüket, a szegény elhanyagolt nép valláserkölcsei tekintetben emelésére. E célból hozzáférhetőkké kell tenni minden áron a szegények előtt a methodista kápolnákat s a templomi székek adóját megszüntetni. Szabályszerűleg kidolgozott predikációk helyett, rövid beszédek tartandók, s a sűrű népességű városrészekben, 200—300 hallgatóra számított missziói csarnokok emelendők. London — mint a szónok mondá — csaknem 5 millió ember lakhelye, „s e tömegnek egyik fele teljesen elidegenült az egyháztól(!)“ Fölkeresni s visszanyerni az elveszetteket, az államegyház után a methodisták érzik leginkább hivatva magokat, mivel egyházuk némi tekintetben nemzeti egyház, s így missziói munkájok által vallásos és hazafias kötelességet végeznek egyszerre.

Skóthon legészakibb részén Dingwallban, egyesület alakult, mely a puritan istenisztelet egyszerűségének megővését s a cultus tisztaságára törekvést tűzte ki föladataul. Küzdeni akar az orgonák és világi dallamok s énekek bevitelére s templomi használata ellen, csak is a zsóltárok használatát engedvén meg.

A vasárnap szigorán enyhíteni törekvő társulat, elveszté a glasgowi nagy csarnokot, hol különben is nem valami nagy rokonszenv kísérte fölolvásait. Megfelelő helyiség hiányában aligha meg nem szünteti működését.

A három presbyteri egyház tervezett egyesülése lassan halad a valósulás felé. Arról is szó van, hogy az államegyház „maradjon magának!“

Észak-amerika új elnöke Cleveland, midőn f. é. márczius 4-én, Washingtonban a Capitolium mellett fölállított tribünéről beszédet tartott s többek közt megemlékezett a hivatalnokok, népképviselők s egyes polgárok honfiai köte-

lességéről, e szavakkal zárta be beszédét: „ne építsünk egyedül emberi igyekezetre, sőt alázattal hajolva meg a mindenható Isten hatalma és jósága előtt, mely a népek történetét vezérli, s mely ez állam történetében is mindenkor kinyilatkoztatá magát, esdve kérjük az ő segedelmét és áldását munkáinkra.“ Az eskü letétele után Cleveland, azon bibliát illeté csókjával, a melyet vallásoslelkű édes anyjától akkor kapott, midőn ifju korában bucsút vett tőle s megkezdé az élet küzdelmeit a világ nagy tengerén.

Franciaországban is megvetette lábát az üdv hadserege (salutisták) s ama remény táplálja, hogy az angolok segítségével előbb-utóbb meghódítja a kath. francziákat. A hadsereg francia közlönye az „En avant.“ Misz Booth nagy meetinget tartott Londonban az Exeter csarnokban a franczia invasio javára s vázolván röviden a hadsereg előnyomulását s hódításait Párisban, Nismesben Szt.-Jean-de-Gardban, Carlisson-ban, Ardèche-ben s elmondva, hogy a franczia katolikusok örömebb hallgatják a hitvalláshoz nem kötött hadsereg szónokait, mint a protestáns felekezetek ténitőit, reményét fejezé ki, hogy még e gyűlés összedj a szükséges 2000 fontot. Össze is adakoztak hamarjában 1000 fontot.

A salutistáknak német közlönyük is van immár, ez a lap „Der Kriegersruf“ czim alatt jelenik meg Londonban. Az első szám 1885. márcziusi keletű, tehát nem régi. Az üdv-hadseregének két német hadteste van, az egyik Londonban, a másik Genfben táboroz.

t

Reflexióim s fogyasztási szövetkezetünk.

Ha Földesi Péter álnév alatt a Debr. Prot. Lap április 11-iki számában a „Szatmári egyházmegye tavaszi közgyűlése“ czimű közleményben a sonkádi fogyasztási egyesület ügye a nyilvánosság terére nem hurczoltatik s személyem a közleményben talán meg sem érdemelt gnykiséretében nem mutattatik be a nagyközönségnek: nyugodt szívvel, bár fájó érzéssel hordozom sorsom, — kicsiny falunk szük határán kívül nem hallja meg többet senki ajkam panaszát. Így is nem alkalmatlankodnám sem a szerkesztő ur, sem az olvasó közönség előtt igénytelen soraimmal, — ha nem remélném, hogy a Krisztus anyaszentegyházának valódi érdeke, őszinte munkálása kiment esetleges gyarlóságaimért.

Ha nagy tehetséget, széles körű ismeretet nem hoztam is pályámra, hogy messze fönt ragyoghatnám: de lelkem sugja, hogy kisdéd gyülekezetemben legjobb akarattal igyekszem betölteni tisztemet; a jézusi felséges erkölcsi elveket, melyeknek hirdetésekor ellágyul szívem a templomban, kün az életben és megvalósítani legbóldogitóbb törekvéseim közzé tartozik.

Ha nem vagyok, mert nem lehetek megelégedve a régi járt uton való maradással egyházam építgetése munkájában, — ha fáj látnom az erkölcsi s anyagi romlást itt is, ott is, és szokatlan utakat mutatok, melyen tán még mindnyájan találkozhatunk Krisztussal — mint a milyen a fogyasztási szövetkezet is, melyben egyházam előkelőbbjeivel Krisztus utasításai szerint valóban önzetlen szolgálatunk által akarjuk kiérdemelni az elsőséget, és a mely által a legjobb alka-

lom nyílik hiveim valláserkölcsei életére is közvetlen közelből befolyással lehetnem, — ha elhalgatom is az anyagi előnyt pénzben és időben, melyre pedig e sok csapással sújtott s eladósodott kised községnek a létérti küzdelemben oly nagy szüksége van: a komolyan gondolkodók előtt — ezen s több más szokatlan törekvéseimért a közügy terén, a támasztott nehézségek ellenére is elért eredményekkel szemben talán nincs okom pirulni, — s a gunymosoly és rosszakarát nekem s ügyünknek igaz hogy sokat árt és sokat árthat; de egyet: erkölcsi önbecsérzetemet s itt e kicsiny körben tevékenységemet talán még sem béníthatja meg teljesen.

Az egyházi törvény, mint minden egyéb törvény is, valamint nem a jó akarat s őszinte nemes törekvés ellen emel korlátokat, sőt azokat elősegélni igyekszik; ugy a törvény őreinek sem lehet hivatása törvény által elfogni akarni azt, ki magasztos hivatása tudatában böldegnak érzi magát, ha azon kicsiny körben, hova Isten által szólíttatott, mint gyöngye mécsvilág bevilágíthatá az Isten országa szép kies mezejét.

Nem a hatalmi érdek s kielégíthetlen ámbíció, ... nem az egyház külső fényessége, ... hiu dicsősége az egy szükséges dolog ...; hanem a feláldozó szeretet, az igazságnak, lelki szabadságnak mély érzete s tiszta erkölcsi érzék az, mely valóban papjává avat fel Isten országa szent ügyének s megerősíti egyházunkat, mint a múltban megerősíté, hogy rajta a pokol kapui sem vehetnek diadalmat. — Mint Nagy Imre szívem barátja „Politikai pártok az egyházban“ czimű vezércikkében, e lap 17-ik számában igen szép képekben és hasonlatokban nagyon helyesen fejtegeti: ha a politikai pártküzdelmek egyházi életünk terére is átültettednek, — ha durva támadások, ... küzdelmek, ... tépett palást, ... a palást zászló rudon lobogtatva, ... sárral dobáltatva láthatók; — ha nem a krisztusi felséges elvek adnak irányt és hangot s nem az a tettek rugója, hanem emberi gyarlóság, hiúság: ugy nem a czél felé futunk, ... akkor csak zengő ércz minden dicsőségünk, homokra épül minden böldegságunk, — akkor Isten országa nem épül föl szívünkben s a protestáns szabadságnak s ebből folyó pezsgő életnek ereit vagdossuk el.

Ha már politika nélkül nem lehetünk: az igazság és szeretet legyen a mi politikánk. Legyünk különösen mi lelkesek Isten országa szentügyének a Krisztus által egyszer megvetett alapon jó politikusai. Nem evangyéliomi, hanem saját gyöngeségeink mentegetése az olyan nyilatkozat: „ne akarjunk mi Krisztus lenni.“ Ő, a tökéletes ember — igaz: utólérhetlen isteni fenségében, de midőn az Isten mélységeit is utasít vizsgálni s ama szavaiban: Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei atyátok tökéletes: az öröklétü léleknek szárnyat adott, melynek segélyével bepillanthat ama böldegn honba, hol isteni mesterünk az ő szent atyjával örök dicsőségben lakozik.

Az ő politikája: tanítsatok minden népeket, ... hogy mit tanítsatok: megtanít a szentlélek benneteket. ... Ez isteni lélek pedig csak az együtt vólt tanítványokat szállta meg ... Őh vajha ma is együtt vólnának a tanítványok s földi érdekek ne szaggatnák szét szent ügyének munkásait!! Ott érzik meg ma is leginkább az is-

teni lélek hatása, hol a tanítványok kisebb-nagyobb körökben elmélkednek Krisztus isteni fenségü élete s hatása titkairól. Az itt és ott felmerülő jelenségek, — sokszor a kérlelhetlen számok bizonyítják, melyik egyháztest szive dobog magosan, hol csergedeznek frissítő cseppjei az élet vizének. A külső látványosságok: sokszor bemeszelt koporsók, ... megszokott bálvány imádások.

Bár mily nagy legyen a fény és hatalom, ... a tudomány és szorgalom bármennyit építsen, ha nem a szeretet, nem az igazság, nem a tiszta erkölcs az alap: Róma ledől s rabigába görnyed.

Jézus a szellem kincseit, az igazság megelevenítő erejét, minden emberek közös birtokává tette ... s mégis a türelmetlenség s féktelen hatalmi vágy, annak egyedüli birtokosa akar lenni. Ismerjétek meg az igazságot s az szabadokká tesz benneteket.

Hát csak egy szóval kellett vala említenem ... s nincsen semmi baj, (?) ... a czél szép, jó, elismerésre méltó, ... de elfelejtettél előre engedelmet kérni szegény egyházam, hogy egy ablakot ajtóval cserélhess föl azon kicsiny szobán, melyért te izzadtál s melyből hetenként 4—5 órán át az árviz miatt éhséggel küzdöknél könyeidet letörölni igyekvél, — s mig a tanteremben gyermekeid a tanító vezetése alatt oktattattak: addig te e kicsiny szobában, az épület zugában, lelki vezéred vezetése alatt a megélhetés gondjai felett töprengél, szellemi és erkölcsi gyúpon akarál lenni, honnan buzogjon minden erő az eltikkadt életre, ... nem kértél engedelmet előre, ... jót tenni mertél anélkül, hogy azt dobra ütnéd, ... ez a bünöd ... s ennyi elég, hogy meg se kérdezzenek, ... ki se hallgassanak ... s elítéljenek.

Az esti szellő suttogása ... vagy valami titkos erő vivé meg a nagy veszedelmet, mely fogyasztási szövetezeteink által egyházunkat fenyegeté ... s az atyai kéz azonnal megmentésünkre igyekezett, ... nagy öröme Izrael fiainak.

A szegények és kicsinyek oltalma, ... a szivek és vesék vizsgálója majd csak megsegít, ... elhúzódhatunk lassan saját helyiségünkbe ... s vérző szívvel bár, de jézusi türelemmel foglalatoskodunk tovább is a reánk bizottakban a hit és kegyelem nekünk adott mértéke szerint. — S ha majd süker koronázza fáradozásunkat: neked adjuk meg a dicsőséget szivek és vesék vizsgálója szent és igaz Isten, ki a te erődöt gyarló gyermekidben megsokszorozád, s nem engedéd, hogy a te néped e kicsiny gyülekezetben az anyagi és erkölcsi romlás örvényében fuldokolva vesszen el s ne lehessen még idővel egyik gyöngyszem anyaszentegyházad háborgó tengerén.

Sonkád, 1885. május 8.

Kocsis József,
ev. reform. lelkész.

N y i l a t k o z a t .

Nagy Elek k.-paládi lelkész ur valahára megtalálta expectatiojának utját és módját a „Szabad egyház“ május 1-sői számában, s a mire e lapokban még f. évi febr. 14-én felhívtuk, most akar — bár a szerkesztőhöz czimezve, de ugylátszik nekem beszélve — felvilágosítást adni.

Ismerem a sajtó hivatását, tudom, hogy ott általános-
ságban lehet a bűnt ostorozni, sőt egyes eseteket és szemé-
lyeket is fel lehet mutatni: hanem akkor aztán ura legyen
az illető vádló szavának. Nagyon téved N. E. ur, ha rólam
azt hiszi, hogy tanácsbírói székem elfoglalásakor tett nyi-
latkozáttal jelenleg ellentétben állok, sőt inkább, mivel
ön hivatkozott czégéres bűnös esetekre, hivatali visszaélé-
sekre, — ezeket magunk iránti kötelesség is tudni, elítélni,
és épen lelkészi testületünk becsülete, a kormányzók köte-
lességérzete követelik azt, hogy megismerjük és büntessük
azokat, kik nem méltók a lelkészi hivatal viselésére. Ré-
szemről mondtam és kijelentem ma is, ha erkölcsi tisztasá-
got követelnek valakitől, a lelkésztől leginkább követelem
azt; a ki hirdeti, tanítja az erkölcsi javulást, szenvedélye-
ken való uralkodást, annak ebben példánynak kell lenni; s
a melyik lelkész erről elfeledkezik, vagy épen ellenkezőleg
él: fájdalommal bár, de egyházunk iránti szent kötelesség-
nek tartom mindenkor elítélni. Ezért kértük mi, hogy „ugy
lelkészi testületünk, mint közszeretben álló erélyes espe-
resünk becsülete érdekében követeljük, nevezze meg cikk-
író az eseteket, személyeket, kik büntetlenül folytatják a
rajzolt életmódot és adjon bizonyítékot vádjainak igazolá-
sára.“ És ez nem csak az én kívánságom, ha tudni óhajtja
meg is nevezhetem azokat is, a kiknek nevében tettem a
felhívást. Mi saját egyházmegyénk iránti elégtétel adásnak
azt vettük volna, ha kimondja, hogy a felhozott eseteket
nem ennek lelkészeinél, a bűn takargatását nem a mi espe-
resünknel fedezte fel, — vagy ha itt fedezte, nyílt homlok-
kal megmondta volna, hogy igen itt vannak a vádlottak, s
egyházmegyei gyűlésen ha kell elő is terjeszti az eseteket.

Ilyen választ kértünk, vártunk, s minő mentegetőzés-
sel áll elő (?!), ez nem kielégítő, különben ítélje meg az ol-
vasó közönség mennyit ér.

A mi a „falusi levelekre“ s egyéb hirlapi vitákra vo-
natkozó megjegyzéseit illeti: az elsők tartalmának igaz
voltáról egyházmegyei gyűlés tett bizonyosságot, és ha engem
bár ki felhívott volna a rajzolt viszonyok névszerinti kimu-
tatására, készséggel megtettem volna; az utóbbiak egy tes-
tület művei voltak és azokban igen, hivatali eljárások ostro-
moltattak, de az egyének erkölcsisége és jelleme mindég
tisztelettel volt érintetlenül hagyva és azon vitáknak a
beavatottak elismerése szerint is sok igaz alapja volt és jó
gyümölcse lett.

N. E. ur engem ellenségének ismert fel s nem őszinté-
nek tart, szerencsémre mások ellenkezőleg ismernek, e sze-
mélyes kérdésre most is őszinteséggel nyilatkozom. Évekkel
ezelőtt, midőn önt ismerni kezdtem — megvallom tévedése-
met, — hivatalos egyénisége iránt rokonszenvet éreztem, de
későbbi tényei és hivatalos téren bebizonyított, zöld asztalra
is került eljárásai, jó véleményemet egész a csalódásig le-
szállították. Erről nem tehetek, hanem ön tehetett volna, —
különben azért senkinek sem vagyok ellensége.

Nem szándékozom ily hálátlan tárggyal bővebben
foglalkozni, egyéb részeire cikkjének nincs más végmeg-
jegyzésem csak az: boldogok a kik önmagukkal meg van-
nak elégedve. Isten velünk!

Soltész János.

Értesítés

a tiszántuli ev. ref. középiskolai tanáregylet
ügyeiről.

A folyó évi közgyűlés — a mint elapokban már jelezve
völt — a békési egyház presbyteriumának szives meghívása
folytán Békésen fog megtartatni. A közgyűlés napjaul a
központi bizottság és a békési tanárkar közös megállapo-
dása folytán július 7-ike és 8-ika tüzetett ki. Ezt megelőző-
leg, július 6-án, állandó bizottsági ülés tartatik.

A közgyűlés programját közelebb fogja véglegesen
megállapítani és közrebocsátani a központi bizottság, addig
is azonban a közelebbi közgyűlés utasításához képest fel-
hívja az egyesületi tagok figyelmét, a tárgyalás végett köz-
gyűlésileg kitűzött tételre, melyek a következők:

1. Óhajtandó-e és mily alakban volna kivihető a fele-
kezeti tanárképzés?

2. Melyek azon középiskolai intézetek egyházkerüle-
tünkben, melyeknek mostani terjedelemben való fentartását
felekezeti és közműveltségi érdekek parancsolják és köve-
telik?

3. Létezik-e most valósággal túlterhelés a mi gymná-
siumainkban; miben áll az; micsoda módok és feltételek
által háríthatók el a túlterhelés és annak veszélyei?

4. Korszerű magasabb igényű nevelő házak felállítása
lehetőleg minden középiskolánk mellé szükséges lenne-e és
mi módon volna kivihető?

5. Helyes-e azon — a szakközölyökben vitatott —
nézet, mely mostanában a törvény és paedagógiai szempon-
tok ellenére a testi büntetés behozatalát sürgeti a közép-
iskolában?

6. Czélszerű és lehető volna-e „a tananyag és tan-
könyveknek egyértelmű rendezése és egyöntetősége“ egy-
házkerületünk gymnásiumaiban?

Ezen tételek kitűzésére alkalmul szolgált a közelebbi
közgyűlésen a Joó István és a Vékony Antal felolvasása,
továbbá a Füredi Lajos és Vozári Gyula tagtársak indit-
ványa.

Debreczen, 1885. május 15.

Az elnökség.

Különfélék.

Szász Károly püspöki látogatása. Szász Károly püspök
ur Szilády Áron egyházkerületi főjegyző kíséretében mult
hó 25-én kezdette meg a kormányzása alá tartozó egyházak
hivatalos látogatását, utjában a közlekedés riadó öröme-
vel, a hívők ezreinek lelkes rokonszenvével találkozva min-
denütt. — Az alsó baranya-bácsi egyházmegyének a bara-
nyai részen és Slavoniában levő egyházait véve először
sorba, kivételképen a szabadkai leány- és bácskai egyházat
is meglátogatta. — Előbbi helyen Kármán Pál esperes és a
város polgármestere fejezték ki az egyház és város örömét,
utóbbi helyen diszes fogadtatás után nagy hatásu egyházi
beszédet mondott a templomban. Ápril 26-án estve Mohácsra
érkezett, hol a város nagy ünnepélyességgel, Máthé József
helyi lelkész és Kovács Antal f.-baranyai esperes pedig szép
beszédekkel fogadták. — Ápril 27-én estve Kölkedre érke-

zett, hol Nagy Ignác lelkész szép elfogadó beszédére meghatottan válaszolt, másnap pedig a templomban remek beszédet tartott s istenitisztelet után iskola látogatást végzett. — Ebéd végével szép számú bandérium kíséretében indult Vörösmartra, hol diadalkapuk, zúgó harangok s Rác Pál lelkész üdvözlő beszéde fogadták. — Itt visitatiót tartott s az Ur asztala előtt megható beszédet mondott, ostorozva különösen a nazarénus rajongást. — Csúzán a fényűzés, nazarénizmus és szaporátlanság ellen szép beszédben feddőzött, Sepsén egy 12 éves nazarénus fiút saját kérésére megkeresztelt. — Még az nap Keóben és Karancson a szónoki szépség magaslatán álló beszédeivel facsart könyveket hallgatói szeméből. — Május 2-án Laskón szép fogadtatás után remek alkalmi imát és az egyháztörténeti nagy multjára hivatkozva, nagy hatású beszédet mondott, majd iskola látogatást s egyház vizsgálatot végzett. Darócson szintén. Kopácson az élő halottokról tartván meglepően szép egyházi beszédet, különösen a falu lakosai között elharapódzott fényűzés ellen kelt ki. Május 3-án Bélyén istenitiszteletet végezve, résztvett a lelkész által rendezett kedélyes vacsorában, hol nagy számú pohár köszöntők között maga is bucsú poharat emelt itt Baranya végpontján, köszönve meg a szives fogadtatást. — Másnap impozáns lovas csapat és még több kocsival átkelt a Dráván s a sláviai küldöttséggel találkozva, bevonult Eszéken keresztül virágözönben, diadalkapuk, zászlók közt Rétfaluba, hol szép beszédet intézett a magyarság e kis szigetéhez s egy 12 éves nazarénus leánykát megkeresztelt.

Dunántuli ev. ref. egyházkerület pápai tanítóképző intézetében a tanítóképeségi vizsgálatok június 20-ik s következő napjain fognak megtartatni; jelentkezni június 10-ikéig az igazgatónál lehet.

Debreczeni főiskolánkban az ünnepkövetési választás f. hó 16-án, d. u. tartatott, a választások eredménye vasárnap, templom előtt erősítettven meg. Legátus megy összesen 147, 15 hely nem kért ünnepkövetet, három helyet még nem választottak el ifjaink. Az új szorgalomszak június 1-én veszi kezdetét.

„**Kérelem.**“ Hogy még fentlevő tetemes nyomtatási költségeimet mielőbb teljesíthessem: teljes tisztelettel kérem mindazon nagytiszteletű és tiszteletes lelkész urakat, kikhez „a b.-diószegi ev. ref. egyház multja és jelene“ cz. könyv megtartására vonatkozó minden különösebb megjegyzés nélkül megküldetett, hogy annak árát, az 1 frt 50 krt hozzám mielőbb elküldeni kegyeskedjenek. Kelt B.-Diószegen, 1885. május 14. Molnár János, ev. ref. lelkész.

Kis-Lexikon 1-ső és 2-ik füzeté megjelent; belőle azt a meggyőződést meríthetni, hogy helyes alapon nyugvó életrevaló válalattal állunk szemben. A „Carmen“ szóig terjedőleg az összes anyagnak egy oly jelentékeny részét karolta föl, hogy (mivel még meg nem jelent füzetek tartalmára soha nem utal, hanem mindent ott tárgyal, a hol legelőször előfordul) sok esetben már is sikerrel használható. A czikkek benne a hazai viszonyokhoz mérten vannak megválogatva és minden, a mi a keresés tárgyát képezheti, megvan benne épen úgy, mint akármelyik terjedelmes nagy lexikonban, röviden, de kielégítően. Havonkint 1 füzet (5 rendkívüli tömör iv és 4 képes melléklet) 30 kr.; a 12 füzetből álló teljes

munka 3 frt; az előfizetés (4 füzetre 1 frt, 6-ra 1 frt 50 kr, 8-ra 2 frt) a „Pallas“ nyomdai és irodalmi társaságnál esz-közölhető.

Szives kérelem. Lapunk kiadását eszközlő szerkesztőtársunk Elek Lajos tanár, lakását Fűvészkert-utca 1080. sz. a. házba tevéen át, a lap minden anyagi dolgaira vonatkozó közleményt ezen számtól kezdve Fűvészkert-utca 1080. sz. a. kérjük intézni.

Szerkesztőség.

Felelős szerkesztő: **Tóth Sámuel.** Szerkesztőtársak: **Csiky Lajos, Géresi Kálmán.**

HIRDETÉS.

Hirdetmény.

A közlő népiszkolai közvizsgák alkalmára, ajánlatnak az egyházak, lelkész s tanító urak figyelmébe, a „Vallásos iratokat terjesztő egyesület“ kiadmányai, melyek exameni jutalom-könyvek gyanánt is használhatók. Kaphatók Makón, Csécsi Miklós lelkésznel s 1 frton felüli megrendelés esetén, díjmentesen szállítatnak.

A kiadmányok ezek: „Imakönyv a magyar nép számára (kemény kötés 120 lap), ára 25 kr. 2) Rövid vallásos oktatás reform. jegyesek számára (2-ik javított kiadás) ára 5 kr. 3) Szívmevelő lelki képek a földmives életéből 20 kr., ennek egyes darabjai (12) 2 kr. 4) A lelkipásztor sikeres működésének alapfeltételei (értekezés) 10 kr. 5) A nádas kurátor (elbeszélés) 16 kr. 6) Ó emberből új ember (elbeszélés) 13 kr. 7) Nefejejts (vallásos költemények) 6 kr. 8) Csalfa Náni 3 kr. 9) Egy forint 2 kr. 10) Tündér mese 2 kr. 11) Vigyázz! 4 kr. 12) Szántó János megtérése 7 kr. 13) Tekintsetek az égi madarakra 3 kr. 14) Hát azután 2 kr. 15) Egy példázat 2 kr. 16) A gyermekek barátja 4 kr. 17) Meg vagyon irva: 3 kr. 18) Mi az oka annak, hogy oly sok kis gyermek meghal? 2 kr. 19) Fűzslak és a módi: 3 kr. 20) Hogy terem a betyár? 2 kr. 21) Lehet-e ellenségünket szeretni? 3 kr. 22) János bácsi beszélgetései 10 kr. 23) Rövid történet 3 kr. 24) Sorshuzás 2 kr. 25) Előbb a hit, aztán megjön minden 3 kr. 26) Hajnal Ábel emlékezete 20 kr. 27) A kárhozat útján (elbeszélés) 15 kr. 28) Imádkozzál és boldogulsz 2 kr. 29) Karácsoni rajz 2 kr. 30) Az engedelmes feleség 2 kr. 31) A veszett víz 2 kr. 32) Egy pap és egy doktor 3 kr. 33) A jó fiúk 2 kr.“

3—1